MARKUSOVSZKY LAJOS (1815–1893): FEBRIS PUERPERALIS REDIVIVA[1]

Digitalizálták a Magyar Tudománytörténeti Intézet és a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár munkatársai, Gazda István vezetésével
Közreműködött: Kapronczay Károly és Szállási Árpád

Ide-oda tizenhét esztendeje, hogy Semmelweis tanár a bécsi szülházban pusztító gyermekágyi láznak okát felfedezte és közzétette; s három éve, hogy megunván e kór aethiologiájában mindamellett folyton ismétlődő badar nézeteket, a gyermekágyi láz okait tárgyaló könyvében,[2] szigorú vizsgálatokra és alapos tényekre fektetett tanát, a logika ellenállhatatlan fegyverével és a szakemberek részéről tapasztalt hanyagsághoz mért buzogányos szavakkal, újra és tökéletesbített alakban a világ elé hozta. Bécsben, hol Semmelweis tanár felfedezését tette, jó idő óta, tudtunkkal, most először nyilatkozott felette méltánylólag egyik szaktársa. – De „besser späth, als nie" uraim. – A bécsi orvosegylet f. hó 5-én tartott gyűlésében ugyanis a szülészet tanára, Späth tr., a bécsi szülház 30 éven át tapasztalt halálozásának statisztikáját előadván, azon okokat is vizsgálat alá vette, melyek a nagy halandóságnak okai lehettek. Az okok, s az eszmemenet egészen megfelelnek annak, mit e tárgyról Semmelweis feljebb idézett könyvében olvasunk, s mivel olvasóinkat az Orvosi Hetilap 1861. évi folyamában ismertettük meg. A kozmikus és tellurikus hatányok, a gyermekágyi lázzal egyazon időben uralgó járványos kórok, az évszak és hőmérséklet befolyása általa éppen oly határozottan, s ugyanazon okoknál fogva vettetnek vissza, mint Semmelweistől. Végre oda nyilatkozik az előadó, hogy az endemiának valódi oka csak az intézet helyiségében lehet, s hogy valószínűen „az ott és különösen a szülszobában levő rohadó és elmálló állati anyagok és ezeknek effluviumai" lehetne azon kóros hatányok, melyeknek a pusztító kór támadását köszöni, miért is a legnagyobb tisztaság minden tekintetben ajánlandó. – Mintha csak Semmelweiset hallanánk. – Semmelweis elmélete, az előadó nézete szerint „némi figyelmet csakugyan (!) érdemel;" „e szerző azonban, így folytatja Späth tr. előadását, állításaiban kelleténél tovább ment, s excentricitásában a részt egésznek tekintette, minélfogva elmélete kedvezően sehol sem (?) fogadtatott. Egyoldalú állítás volna azt hinni, hogy csupán az ujjakra tapadt hullarészek képezik a kártékony anyagot, bár a megfertőztetés néha ezek által is jöhet létre." – Az 1847. évnél maradt Späth tanár úr, s nem látta mint nőtt és fejlett azóta a Lajthán innen, atyjának gondos ápolása alatt a bécsi epidemia közepette szült életrevaló gyermek, szóval nem olvasta Semmelweis könyvét? Vagy most is akarja azt ignorálni? Vajon nincs bátorsága

---

[1] Forrás: Markusovszky Lajos: Febris puerperalis rediviva. In: Marikovszky György (sajtó alá rend.): Markusovszky Lajos válogatott munkái. Bp., 1905 pp. 299–300. (Eredetije: Orvosi Hetilap. Melléklet. Nő- és gyermekgyógyászat, 1864. No. 1. pp. 12–13.)

[2] Die Aetiologie, der Begriff und die Prophylaxis des Kindbettfiebers. Von Ignaz Philipp Semmelweis, Dr. der Medizin und Chirurgie, Magister der Geburtshilfe, o. ö. Professor der theoretischen und practischen Geburtshilfe an der kön. Ung. Universität zu Pest etc. etc. Pest, Wien und Leipzig, 1861. C. A. Hartleben's Verlags-Expedition. VI, 544 p.

az igazat kereken kimondani. – Bármint legyen a dolog, mi őszinte lélekkel örülünk azon köztetszésnek, mellyel Späth tanár jeles előadása fogadtatott, s szívesen üdvözlendjük azon időt, midőn a bécsi orvosi iskola büszke leend egykori növendékének üdvös és zseniális felfedezésére, melynek értékét különben Skoda, Rokitansky és Brücke tanárok, amennyire tudjuk, eleitől fogva elismerték.